

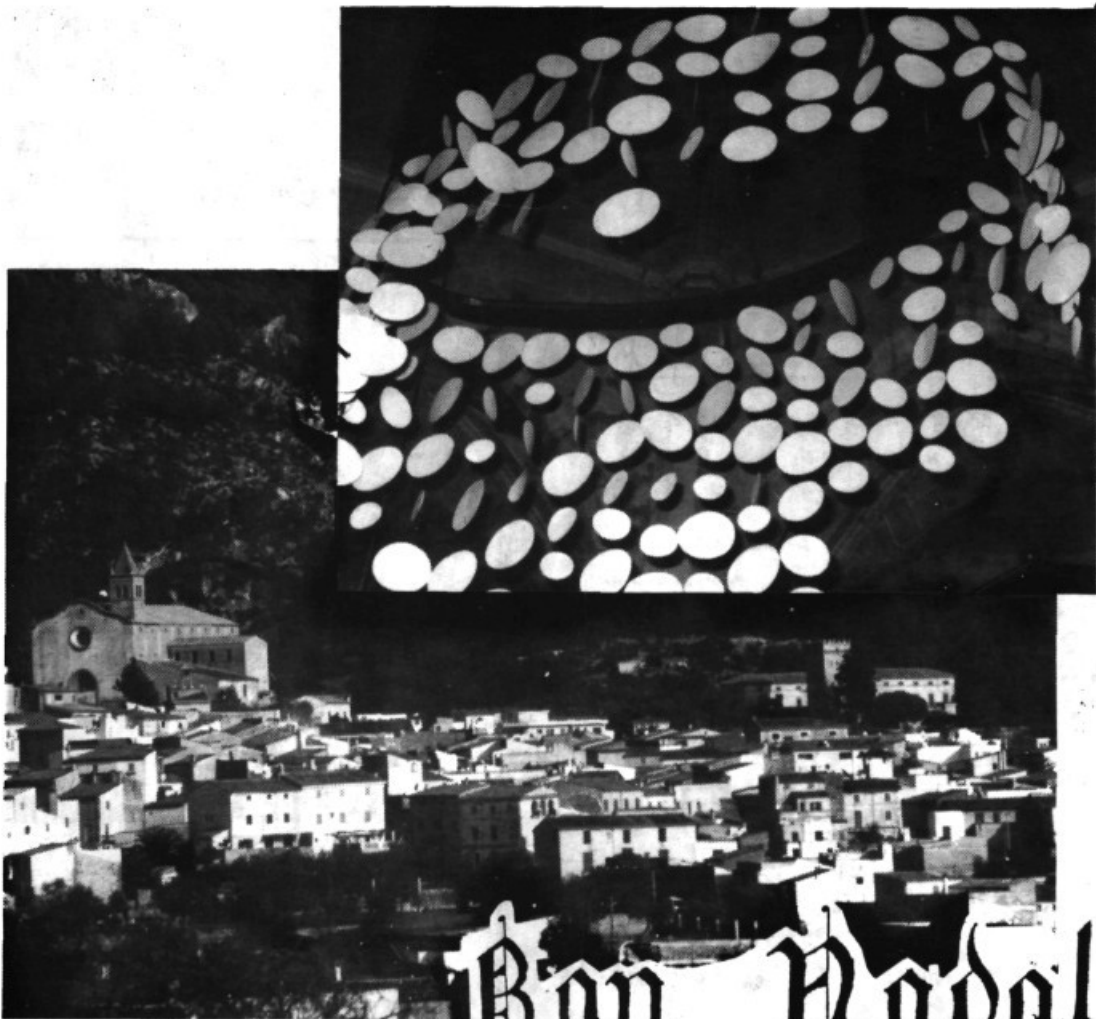
N^o ALI

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT

Any VI nº 59

Apt. 79 07150

ANDRATX Novembre-Desembre 1991

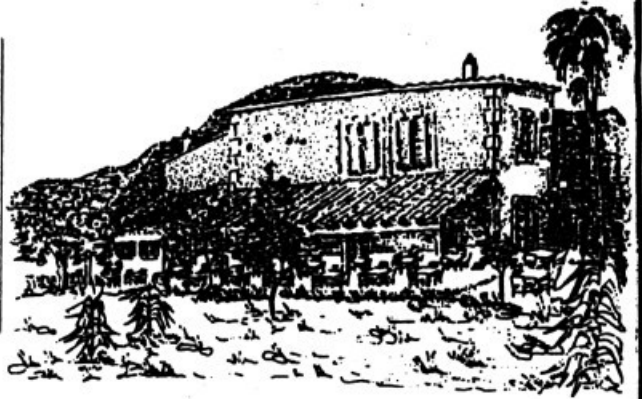
Bon Nadal

RESTAURANTE

Es Gieral

CARRETERA PUERTO DE ANDRAITX
TEL. 67 30 12

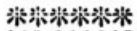
TUCASA

TODO PARA LA CASA, S. A.

C/. Galicia, 27 - Teléfonos 67 13 03 - 67 28 13
07150 ANDRAITX

materiales construcción

SNACK - BAR

GALICIA

ESPECIALIDAD
EN MARISCOS
Y PULPO A LA GALLEGA

TAPAS VARIADAS

Isaac Perol, 37
Tel. 67 27 05

Puerto de Andraitx
(Mallorca)

CAFETERIA SNACK - BAR

Quijote

CAMP DE MAR - MALLORCA

AUTOS MORAGUES

RENT A CAR

C/. España, 7
Telf. 67 20 09

PTQ. ANDRAITX

(MALLORCA)

N'ALÍ

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT
Apartat de correus 79.
07150 ANDRATX

Editen:

Coordinadora Parroquial
de Joves d'Andratx
Centre Cultural de
S'Arracó

Director: Joan Perelló
i Sansó

Rodactor en Cap: Gaspar
Pujol i Flexas

REDACCIÓ

Antoni Ensenyat i Ferrà,
Biel Ensenyat i Pujol,
Margalida Ferrà i Ensenyat,
Gabriel Jofre i Mir,
Miquel Tur i Enseñat

GERENT

Vicenç Flexas i Alemany

FOTOS

Michel's

Impressió:

Impremta BRINS

Ciutat.

D.L. P.M.

295/1986

EDITORIAL

Hem volgut ajuntar aquesta vegada dos mesos amb un per a així poder presentar un número millor, un "extra" per a Nadal, i si bé no acabam de conseguir tot el que havíem planetjat aquí el teniu: Novembre-Desembre.

Noves que han passat coses que hi ha al poble i environs, col.laboracions diverses i referències, com no?, a Nadal. I aquí està la dificultat perquè, que hem de dir i fer per a Nadal?

La tradició està tan fortament arrelada que les Festes de Nadal sempre són bones, però, hi ha unes contradiccions esgarrifoses amb el que deim i el que passa. S'il.luminen els carrers i Nadal s'acosta, però, les males notícies augmenten diàriament: fraus a gran i petita escala, empreses en suspensió de pagaments, casos delictius a balquena, entitats sanitàries que no poden atendre als malalts, perills de guerres encara...

I Nadal s'acosta.....

Tornarem a despertar a "les esperances"?

N'ALÍ

Ja som altra volta a Festes, així amb majúscula puix són les festes per excel·lència, amb tots els defectes que comporten el celebrar-les dins un sentit totalment consumista que les desvirtuen de tota la seva vessant religiosa, i que fa que semblin fins i tot immorals, si es veuen des d'un angle de necessitats. I no cal anar gaire enfora, no. No cal anar a l'Àfrica o a Sud-Amèrica a on tants de religiosos i religioses de la nostra Diòcesi treballen en un apostolat abnegat i que en aquest dies deuen sentir una amargor al cor veient les misèries diàries d'allà tot pensant en la balquena de les Illes.

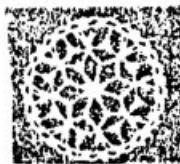
Emperò hi ha un dit a can nostra que resa així: "Allà on no hi plou, no hi poden estar de degotissos", i les goteres hi són i moltes aquí mateix: Quan de pobres no menjaran calent com qualsevol dels seus dies? Quants de drogadictes no sabran, capficats dins la gola dels al·lú-cigens, si és Nadal o si són els darrers dies? Quants de vells no tendran una taula fami-

liar per sortir de la residència? Quants de treballadors hauran d'aguantar hores i hores drets o feinejant perquè d'altres es deverteixen?....

Res canvia, en prop de dos mil anys no hem avançat gens; som cada vegada més insolidaris, més egoistes, tancats dins la nostra closca folrada de cotó, sense voler molestar-nos, sense voler adonar-nos de les misèries que ens ahurien de fer sentir miserables.

Facem bons propòsits, canviem el nostre tarannà de cara a aquestes festes, no malgastem tant, pensem en aquesta gent que no les pot gaudir com la "societat establerta" i compartiguem el que tenim, ajudem bé econòmicament o bé amb col·laboració personal a qualsevulla de les Institucions que mercè a la bona voluntat d'uns idealistes van endavant, que serà el millor Nadal que als ulls de Nostre Senyor Jesucrist haurem jamai practicat.

BONES FESTES

PER NADAL, NO SEMBREM LA MORT ALS NOSTRES BOSCOS.

La utilització d'arbres (vius o tallats) com a element decoratiu de Nadal és una moda introduïda no fa gaires anys entre nosaltres, però que està assolint proporcions alarmants.

Pins, alzines, teixos, savines i qualsevol altra espècie d'arbre de la nostra Serra o marina, arbusts com el cirerer de Betlem i l'arbre de visc, i fins i tot arbres d'importació, com l'avel, són arrabassats, tallats o mal trasplantats quan s'acosten les festes de cap d'any, per acabar dins els contenidors de fons un parell de setmanes després. A la part forana, donat el més fàcil accés als boscos, és més freqüent que les famílies surtin a procurar-se l'arbre directament de la naturalesa, mentre que a Ciutat els grans magatzems i els mercats nadalencs fan un gran negoci amb la venda d'arbres.

Aquesta és una realitat contra la qual el GOB creu arribat el moment d'emprendre una gran campanya, amb l'objectiu de convèncer el gran públic de la necessitat d'erradicar un costum que és tot un símbol de manca de respecte per l'entorn.

En aquest tema dels arbres de Nadal, com en tots, existeixen alternatives. Qui no se resigni a abandonar la tradició, trobarà al mercat excel·lents models artificials fets de plàstic, alguns dels quals a penes són distingibles dels de veres; el seu cost més elevat queda compensat pel fet de ser de duració indefinida. També se poden fer arbres a base d'una branca seca d'arbre fruital, de papers brillants, etc. Qui tingui un jardí o trast pot decorar per uns dies un arbre viu. Tot, menys utilitzar un arbre silvestre, ja sigui comprat o anat a cercar, viu o mort.

Full patrocinat pel

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Agricultura i Pesca

**MATAR UN ARBRE PER CELEBRAR UNA FESTA
ÉS UN COSTUM INDIGNE D'UN POBLE CIVILITZAT.**

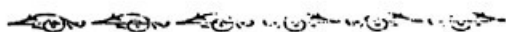
CONCERT

D'ORGUE ELECTRÒNIC

a honra de

Santa Cecilia

Patrona dels Músics

Església de la Mare de Déu del Carme
del
Port D'Andratx

Dissabte, dia 23 Novembre, 1991

A les 7'30 del Capvespre (després de la Missa)

Organista: **ANDREU JULIÀ.**
Director de la «CORAL MUNICIPAL» D'ANDRATX

Bé es va celebrar al nostre poble las Festa de Santa Cecilia, 22 de novembre, Patrona dels músics, mostra de l'auge musical que des de fan un temps tenim.

El Coro Parroquial cantà a la Missa del dissabte a la Parròquia, i per altre part s'oferiren dos importants Concerts.

El dissabte un d'orgue electrònic, a l'Església del Port, a càrrec de D. Andreu Julià que interpretà peces d'Eduardo Torres, Cesar Frank, Wagner, Grieg, L. Boellmann.

I el diumenge el gran Concert al Teatre Municipal. Actua-

AJUNTAMENT D'ANDRATX

NEGOCIAT DE CULTURA

CONCERT DE MUSICA

HONRANT

SANTA CECILIA
Patrona dels Músics

DIUMENGE 24 NOVEMBRE 1991
EN EL
TEATRE MUNICIPAL
A LAS 20 h.

entrada gratuïta

ren la Rondalla "Aires d'Andratx" i els pianistes locals, Maria José Andonegui, Rosa Maria Cervantes, D. Antoni Calafat i D. Gabriel Aranda.

Tancà el Concert l'actuació de la Coral Municipal que interpretà cinc peces: Inactentur Coeli, Edelweis, La Gavina, Copeo de Muntanya i La Balanguera, dirigida per D. Andreu Julià.

El públic assistent agrai amb els seus aplaudiments l'encert d'aquestes actuacions.

Actes així són molt interessants i un gran foment de la Cultura.

FESTA DE LA POLICIA LOCAL

El diumenge, dia 1 de desembre, i adelantant-se uns dies a la data de la seva Patrona, Santa Bàrbara, la Policia local d'Andratx celebrà la seva festa.

A les 11 tingueren missa

a la Parròquia i després, a Can Gasparoto, un refresc per a tots els convidats, durant el qual s'entregaren els trofeus que havien guanyat a les competicions esportives celebrades entre ells.

Octubre i novembre de 1.991

DEFUNCIONS

Aina	Jofre	Alemaný	82 anys
Juan Antonio	Sánchez	García	22 anys
Carmen	Sánchez	Martos	66 anys
Magdalena	Pujol	Alemaný	79 anys
Catalina	Ambrós	Pujol	80 anys
Antoni	Balaguer	Palmer	51 anys
Miquel	Pujol	Moner	83 anys
Francisca	Pujol	Enseñat	81 anys
Catalina	Salvà	Montserrat	(a S'Arracó)

CASAMENTS

Carlos	Aguilera	Pavón	amb	Isabel	Noguera	Quesada
Jaume	Barceló	Enseñat	amb	Emília-Es.	Fuestespina	Ribot
Francisco Javier	Franco	Regalado	amb	Joana-Anna	Pujol	Pujol
Antonio Daniel	Martín	Moreno	amb	María Inés	Maciá	Cabezuelo
José María	Carreño	Carcelén	amb	Francisca	Morey	García
(a S'Arracó)						
Pep-Toni	Pons	Juan	amb	Antònia	Perpiñà	Bibiloni
(al Port)						
Roberto	Saveri		amb	Anna Vivian		Tintorer
Félix	Díaz	Roca	amb	María Angustias	Martín	Castillo
Lambertus	Verconteren		amb	Yolanda	Graaflant	
Sebastià	Palmer	Ramiro	amb	Victoria	Aragón	Ribeiros
Frederico	Abril	Gutiérrez	amb	Margalida	Valent	Barceló

BAPTISMES

Anna-Maria Vanrell Porsell
 Antònia Pérez Ginard
 Marina Collado Palmer
 Jaume Porcel Flexas
 Francisco Vegas Muñoz
 Juan Alejo Ortega Reyes (a S'Arracó)

(al Port)

Marta Carmen Aguilar Ferrer
 Amanda Saavedra Moragues
 Josua Cumplido Bruce
 Sara Moreno Pérez
 Isabel Ramón Correa
 Antonio Giménez Ruíz

NOTÍCIES DE S'ARRACÓ

Com vos havíem parlat en un número anterior, el Mercadet a benefici de l'Escola El Molins de S'Arracó, va celebrar-se el passat 16 de novembre a la plaça del poble, al llarg de tota la jornada, i tengué un èxit considerable, tant econòmicament com de participació. L'acte fa que la gent surti, badoqui i compri petits detalls, roba o xirments fets pels mateixos alumnes de l'Escola. És una avinentesa per a trobar-se les persones enrevoltant el bar que es monta i pegar una mossegada llèpola de les coses bones que elaboren les mares i d'altra família, i de cada any s'hi poden trobar més objectes, per exemple enguany ja hi hagué nombrosos mobles, i sortosament la pluja que el dia previ havia fet acte de presència, no molestà gaire la diada del dissabte. Tothom quedà prou satisfet i ja es va dir: Fins l'any qui ve!

MFE

TELE-CONTROL

ELECTRODOMESTICOS
REPARACION Y VENTA
DE TELEVISORES

Gabriel Pujol Barceló

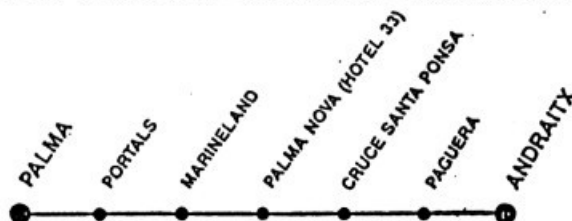
Molins Flores, 2 - Tel. 67 16 41

ANDRAITX

PUBLIC-BUS AUTOCARES ANDRAITX, S.A.

PALMA - PORTALS - PAGUERA - ANDRAITX

VERANO - SUMMER - SOMMER

LABORABLES

PALMA-ANDRAITX: 7,00 - 7,35 - 8,10
8,45 - 9,25 - 9,55 - 10,30 - 11,05 - 11,40
12,15 - 12,50 - 13,25 - 14,00 - 14,35
15,10 - 15,35 - 16,20 - 16,55 - 17,30 - 18,05
18,40 - 19,15 - 20,00

ANDRAITX-PALMA: 7,00 - 7,35 - 8,10
8,45 - 9,20 - 9,55 - 10,30 - 11,05 - 11,40
12,15 - 12,50 - 13,25 - 14,00 - 14,30
15,10 - 15,45 - 16,20 - 16,55 - 17,30
18,05 - 18,40 - 19,15 - 20,00

DOMINGOS Y FESTIVOS

PALMA-ANDRAITX: 8,00 - 9,05 - 10,10
11,15 - 12,20 - 13,25 - 14,30 - 15,35
16,40 - 17,45 - 19,00

ANDRAITX-PALMA: 8,00 - 9,05 - 10,10
11,15 - 12,20 - 13,25 - 14,30 - 15,35
16,40 - 17,45 - 19,00

INVIERNO - WINTER

LABORABLES

PALMA-ANDRAITX: 7,00 - 8,00 - 8,40
9,25 - 10,15 - 11,00 - 11,45 - 12,35
13,20 - 14,05 - 14,55 - 15,35 - 16,25
17,15 - 18,00 - 18,45 - 19,35

ANDRAITX-PALMA: 6,55 - 7,30 - 8,15
9,05 - 9,50 - 10,35 - 11,25 - 12,10 - 12,55
13,45 - 14,30 - 15,15 - 16,05 - 16,50
17,35 - 18,25 - 19,10 - 19,50

DOMINGOS Y FESTIVOS

PALMA-ANDRAITX: 8,00 - 9,05 - 10,10
11,15 - 12,20 - 13,25 - 14,30 - 15,35
16,40 - 17,45 - 19,00

ANDRAITX-PALMA: 8,00 - 9,05 - 10,10
11,15 - 12,20 - 13,25 - 14,30 - 15,35
16,40 - 17,45 - 19,00

PUBLIC-BUS AUTOCARES ANDRAITX, S.A.

INVIERNO - WINTER

LABORABLES

ANDRATX-SARRACO: 7, 15-9, 10-16, 15
 SARRACO-ANDRATX: 7, 30-9, 55-17, 00
 ANDRATX-SAN TELMO: 9, 10-16, 15
 SAN TELMO-ANDRATX: 9, 40-16, 45
 PAGUERA-ANDRATX-SARRACO-SAN TELMO: 8, 55
 SAN TELMO-SARRACO-ANDRATX-PAGUERA: 16, 45
 PALMA-PAGUERA-ANDRATX-SARRACO-S. TELMO: 8, 00
 S. TELMO-SARRACO-ANDRATX-PAGUERA-PALMA: 16, 45
 ANDRATX-PTO. ANDRATX: 7, 45-10, 15-17, 45
 PTO. ANDRATX-ANDRATX: 8, 00-10, 30-18, 00

DOMINGOS Y FESTIVOS

ANDRATX-SAN TELMO: 7, 15-9, 10-10, 45-11, 15-16, 45
 SAN TELMO-ANDRATX: 7, 45-9, 40-11, 15-11, 45-17, 15
 PAGUERA-ANDRATX-SARRACO-S. TELMO: 8, 55-10, 10-
 11, 00
 S. TELMO-SARRACO-ANDRATX-PAGUERA: 7, 45-11, 15
 17, 15
 PALMA-PAGUERA-ANDRATX-SARRACO-S. TELMO: 8, 00-9, 30
 S. TELMO-SARRACO-ANDRATX-PAGUERA-PALMA: 7, 45
 17, 15
 ANDRATX-PTO ANDRATX: 7, 45-10, 15-12, 15-16, 10-17, 45
 PTO. ANDRATX-ANDRATX: 8, 00-10, 30-12, 30-16, 25-18, 00

SOPAR A BENEFICI DE

LA CAMPANYA CONTRA EL CÀNCER

Organitzat per la Junta Local de la Campanya Contra el Càncer, s'organitzà el passat 30 de novembre un sopar benèfic. Es féu al menjador de l'Escola des Vinyet i fou molt concorregut. El que hi participaren passaren dels 230 i tots participaren també a la rifa que es féu al final, dels obsequis donats per les 50 Cases comercials d'Andratx que hi col·laboraren.

Presidiren i també dirigiren la paraula als assistents el President i Presidenta locals Bartomeu Cabrer i Margalida Moner, i els Presidents Provincials, D. Antoni Cabot i Dª Margalida Nigorra.

Hi hagué també una desfilada de "modes", organitzada per AGARA amb la col·laboració de les botigues: Pícol·lo, Nou Estil, Boutiquo Luisa, Creaciones Simó i Boutiquo Aquario.

Quan venen les Festes de Nadal es bo recordar les nostres tradicions i costums per tal de conservar-les en el que tenen de millor i també perquè això ens ajuda a ser més nosaltres mateixos i afirmar la nostra identitat com a poble.

Per això volem aprofitar per mostrar-vos diversos reculls d'autors que ens han transcrit com eren ha estona els costums al nostre poble mallorquí:

"Era usual que els caps de família, un poc acomodats o rics, els dies de Nadal i Pasqua visitin el Rector per donar-li les bones Festes.

També per aquestes festes i Any Nou, s'acostumava visitar als parents més pròxims: avis, pares, tios, ties, així com amics.

Hi havia gent que visitava als superiors i els empleats civils i militars, al Governador Civil i al Capità General. Els Oficials de l'Exèrcit visitaven al Capità General el dia dels Reis. També el Bisbe era visitat aquests dies per la gent més distingida, per a distjar-li les Bones Festes.

Per Nadal s'acostumava a regalar indiots i porcelles a metges, advocats, rectors, mestres... i a totes aquelles persones a les que es volia demostrar agraïment per qualche servei fet." (Arxiduc Lluís Salvador, Costums dels mallorquins)

"Acabat el dinar, vonia, la poesia dels monuts, aquella poesia que deia el nin, que els pares no acabaven d'entendre i que només sabia la monja. I després, a plegar mans an els padrins i concos per a donar-lis els molts d'anys" (Jaume Oliver, Llunari Pagès)

"Aquesta poesia o vers més o menys ben dit davant familiars, amics, convidats, servia als al·lots per a fer-se el seu bon aguialdo.

El dia de Nadal, horabaixenc, s'anava a donar bones festes als bloncos, plegant-los les mans, als amics corals i benefactors i demés familiars" (Antoni Galmés, Costums Populars)

"Els enamorats per Nadal o Sant Jaume feien uns presents a les seves al·lotes.

Normalment els enamorats regalaven l'anell d'or, de turquesa, sa tumbaga... i les al·lotes els hi enviaven una postada de coques de lo més bo i variat.

Aquests presents es duïen a la enamorada el dia de Sant Esteve, però l'horabaixa de tot. La gent llavors ho anava a veure, i ho tenien a ca ell sense tastar-ne res, fins el dia de Cap d'Any que, de cada tres peces n'enviaven una a ca ella.

De vegades, en lloc de coques regalaven calçons i solapes de

seda, d'orlean o de xalí, dins un mocador també de seda.

Els més pobres també es regalaven els seus presents. Ells regalaven uns botons de roseta d'or i també tapes d'or, i elles uns calçons d'escandalari i seda." (A.M. Alcover, Ses Matances i Festes de Nadal)

El dia senyalat per a regalar als al.lots és el dia de la festa dels Reis. Els al.lots creuen que en aquest dia els tres reis prenen forma mortal i baixen a la terra amb la seva cort de cavalls, muls, etc..., carregats de juguetes i llepolies que van deixant durant la nit dins les sabates que tots els nins han posat als balcons i finestres. Aquestes han d'estar ben plenes d'ordi i de faves per a poder donar-les als cavalls i camells reials. Aquesta tradició sols la creuen els infants petits, però els regals es fan extensius als més grans. Els Reis depositaven dins les sabates bombons, carbó de sucre, objectes de regal i, qualque vegada doblers. Si havien estat dolents, el carbó era verdader." (Arxiduc Lluís Salvador, Costums dels Mallorquins)

"Per dinar, s'aplegava tota la família: els fills i filles fadrines i fills casats; les filles casades anrien al dinar de la segona festa, perquè el dia de Nadal l'havien de fer amb els pares d'ell encara hi haurà porcella, farciments

i quemullars. La porcella solia arribar al dia de Cap d'Any això que n'enviaven qualque tros als familiars que duïen dol.

Per dinar, sempre un poc taro per allò d'haver de paït la freixura, un bon arròs brut, uns escaldums o gall farcit, porcella rostida amb farciment o sonse, coques bambes, coques de torró, també d'ametlla, llet d'ametlla, neules dolces, ametlles torrades i anous. Vi fet en casa o del celler que millor el tenguessin, i vi blanc.

No hi havia cap casa per pobre que fos que per Nadal no menjàs un pollastre amb escaldums, rostit o farcit, endemés de les altres coses dolces." (Antoni Galmés, Cultura Popular).

CARPINTERIA

Hnos. Cervantes
C.B.

Muebles y Decoración

TISCHELEREI
CARPENTRY
MENUISserie

C/ Isaac Peral 71
Tel. 67 11 62
Pto. Andraitx

ELECTRO NAUTICA

Francisco Melano Iglesias
REPARACION Y MANTENIMIENTO DE YATES
CLUB DE VELA PTO. ANDRAITX
TELS. 67 28 12 - 67 28 01
MALLORCA

Restaurante Miramar

*port d'andraitx
Mallorca*

tel. 67 36 37

FIAT SERVICIO OFICIAL

MOTOR - AUTO CAÑELLAS, C. B.

RENT A CAR

Exposición:
Plaza España, 9
Telf. 67 10 90
ANDRATX

Taller:
Ctra. del Port, 111
Telf. 67 23 89
PUERTO DE ANDRATX

RESTAURANTE

PIZZERIA LA PIAZZETA

Especialidad on
PIZZAS
PASTAS
y CARNES

PTO. ANDRAITX — TEL: 67 27 00

Mesón Los Ceranos

Avenida Males Bosch, 4 - Tel. _____

Puerto de Andraitx

RESTAURANTE

Aldes II - Cala Fornells
Tel. 68 60 22

PAGUERA - CALVIA - MALLORCA

IDEAL

para celebrar
Comidas de trabajo, Bodas,
Comunionen

Dos Salones con terraza
sobre el mar

Consulte Menús y precios
Sin compromiso

Quan de les Fires tan sols en queda poc més que el nom i les casetes amb coses del botlem de plàstic i els torrons envasats, hom recorda la Fira de Sant Tomàs a Ciutat quan era així com havia de ser que s'hi venien indiots grassos de grà i sogó com a bens, ametles del plà i pinyons dels pins vers de les garrigues, i panses i prunos seques sense conservants i tàporos del mitjorn de l'illa i cebes i monjatos de poblers, el plat que vos ne donarem la recepta devia tenir un gust diví.

Avui en dia, com que l'indiots serà de pinso, les ametles i els altres fruits secs vendran de Califòrnia o Túrquia, igualment que les tàperes, i les hortalisses conservades artificialment, per compensar totes aquestes mancances, posau-hi molt d'amor a l'hora de preparar-ho i arranjàu-ho un o dos dies abans de Festes, el mateix que altres llepolies nadalenes i així estareu més descansades i gaudireu un poc més de l'esperit nadalenc sobretot si la família col·labora alleugerant-vos un poc a l'hora de preparar o llevar taula, o donant una mà en petits detalls culinàris, tal vegada es produirà el miracle!

La recepta és:

INDIOT FARCIT AL FORN

Si vos neteja l'indiots el carnisser, digau-li qu'el vos xapi com més poc millor, puix a l'hora de cosir-lo queda molt millor. Feis una picada d'una cabeça d'alls pelats i un manat de jullivert, afegiu-hi sal i prebo negre i reservau-ne la meitat. Agafau una bona grapada de saïm i amb esment ensaimau l'indiots interiorment i després untau-lo també per dedins amb la meitat de la picada. Cal tenir aparellat un farciment compost de: carn de bou i porc mesclada i capolada, assaonada amb sal i suc de llimona que es fregeix lleugerament dins saïm amb trocets de salsitxa i botifarra, pinyons, panses, prunes seques, troços d'ou bollit, troços de poma, olives sense pinyol o farcides i tàperes; en haver-li donat una passada per la pellà afegiu-hi un tassó de vi blanc. Farcíu l'indiots i cosiu-lo; untau l'exterior de l'animal amb el reste de la picada, tirau-hi un tassó de vi per damunt i prou saïm. Posau-ho dins una palangana enrevoltant el rostit de cebes senceres i monjatos; a mida que es va rostint l'hou d'anar regant amb el suc i l'hou de servir ben calent.

..... Molts d'anys amb la següent cançoneta de Nadal:

Si no em fas llum a Matines
a ses Festes de Nadal,
ses coques no et faran mal
ni podràs dir si són fines,
ni tampoc si són salades;

- Ses coques de ses fadrines,
enguany no les he tastades!

N'ALÍ A L'AGUAIT

El dijous, 31 d'octubre, s'inaugurà a S'Arracó un Local per a La Tercera Edat, amb l'assistència de les primeres autoritats locals i Provincials.

El Club Hípic d'Andratx, ubicat a la "Finca Joana" organitzà una "Festa del Capell", amb concurs hípic i torrada. L'assistència fou nombrosa.

OBRA CULTURAL BALEAR

"VOLEM COMANDAR A CA NOSTRA"

Sota aquest lema se celebrà al Teatre Principal de Palma el propassat 4 de novembre l'acte de presentació pública de la Plataforma Cívica per l'Autogovern que reuneix, amb la intenció de recuperar l'esperit que va inspirar la major manifestació de la nostra història recent en favor de l'autonomia, representants de Comissions Obreres, de la Confederació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Mallorca, Federació d'Associacions de Veïns de Palma, el Grup d'Ornitologia Balear i Defensa de la Naturalesa, l'Institut d'Estudis Ecològics, Petita i Mitjana Empresa de Mallorca, la Unió General de Treballadors, el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes, la Unió de Pagesos, la Universitat de les Illes Balears i l'Obra Cultural Balear, a més a més de nombrosos personatges de l'àmbit públic més divers: escriptors, cantants, glosadors, pintors, intel·lectuals i destacats membres de l'Església Mallorquina.

Tots demanaren, després de voure una pel·lícula de la gran manifestació per l'autonomia del 29 de setembre de 1.977, on hi apareixien molts polítics en actiu que, per tractar-se d'una plataforma cívica no assistiren a l'acte, el reconeixement per la nostra comunitat dels mateixos drets que tenen altres pobles de l'Estat i concretament altres "comunitats històriques" amb les que s'haurien de fer tangibles a través de l'adopció de mesures polítiques concretes, com

són ara, la plena transferència de competències de la Comunitat Autònoma, un sistema just de finançament, per arribar, si cal, a la reforma de l'Estatut, coses que no estan en funció d'interessos partidistes, sinó de la voluntat del poble de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera d'incrementar el seu protagonisme dins l'Estat i dins Europa.

Entre i entre, l'actuació musical de "Els Valldemossa" animà la vetllada amb "La Pàtria", "Mallorca", "La Ciutat de Nàpols", "Anàrem a Sant Miquel" i, per acabar, tots drets i units, l'himne de Mallorca, "La Balanguera". A part d'això, el que més animà la vetllada, fou madò Buades que vingué des de Sa Pobla per donar el seu suport a l'acte i fer allò que ella sap, una glosa, fou aquesta:

"Verge de Sant Salvador
vos que estau a penya forta,
no consentigueu que Mallorca
se govern per un traïdor".

En definitiva, va ser una crida als ciutadans de les Balears perquè s'adhereixin a unes aspiracions que ens duguin, en un futur no massa llunyà a comandar de veritat a ca nostra.

NA MARIA PUJOL BOSCH

OBRA CULTURAL BALEAR-ANDRATX

OBRES DE L'OBRA: EXCURSIONS

Una de les activitats que, d'una manera periòdica, pensam realitzar durant els propers mesos, fins que torni la calor i ens faci abandonar, serà la de recórrer les contrades més belles de la nostra comarca. És per això que, en col.laboració amb el Grup d'Espeleologia, hem organitzat un seguit d'excursions al voltant del poble. Començarem a finals d'aquest mes de novembre amb una caminada a La Trapa i continuarem, ja en el desembre, amb una pujada a Garrafa. A l'entremig també pensam anar al Castell d'Alaró i és que, de tant en tant, aprofitarem l'avinentesa per visitar altres indrets de l'Illa.

Després de Nadal tenim intenció de dur a terme un ampli programa excursionista. En concret ens hem proposat d'anar a la Mola de s'Esclop, al Puig de sa Grua, als fondals de ses Basses, als Molins de S'Arracó, al pas entre les dues comes d'Andratx, a Galatzó i a les diferents talaies de defensa (Cap Andritxol, la Mola, Cala en Basset, i Torre Nova). Per acabar, i ja a l'estiu, programarem una visita a Sa Dragонера.

No cal dir que allò que voldríem és una participació massiva i entusiasta per part de tothom. Per això aprofitam l'ocasió per convidar totes les persones interessades. Així doncs, a mesura que disposem d'un calendari més concret informarem puntualment del lloc i la data. Mentrestant, desitjaríem que vos animàssiu i, de cada cop, fossim més els excursionistes que un cop o dos cada més ens dedicàssim a caminar i a divertir-nos.

GABRIEL ENSENYAT·PUJOL

COM AIXÍ ?

Activitats culturals tan "nostres" són anunciades sols en llengües externes?

S'ha aturat la tan lloable tasca de retolar els carrers del nostre poble en català?

Un carrer de sempre conegut com "Carrer de Sa Teulera" apareix als ulls de tothom com "Carrer Alfarrera"?

No es corregeixen faltes, com l'anterior i s'aprofita l'avinentesa per fer una neteja ortogràfica canviant "Carrer Escolas" per "Carrer Escolles" i "Pasatge Collet Roig" per "Passatge Collet Roig"?

No ens animam a fer els "nostres" anuncis en català. A altres bandes ho han fet sense que això hagi fet minvar els beneficis als comerciants ni la qualitat d'atenció al públic?

FELICITAM

Els Ajuntaments de Llubi i Puigpunyent.

El Coro Parroquial de l'Església de Santa Maria d'Andratx i la Coral Municipal per emprar sempre el català com a llengua vehicular.

OBRA CULTURAL BALEAR

Per ser del nostre poble i per trobar-nos damunt Nadal ens ha paregut bé donar a conèixer aquest conte que es troba recollit en el llibre "Rondaies de Mallorca" de l'Arxiduc Lluís Salvador:

A Andratx hi havia un patró que vivia devora sa porxada de sa Plaça. Aquest patró tenia es costum cada any es dia de Nadal, abans de dinar, de sortir a n'es portal de ca-seus i si veia cap foraster davall sa porxada el convidava a dinar a ca-seua.

Un any es dia de Nadal va veure que era un moro que estava a davall sa porxada i, encara que ell no los tengués molt la pia a n'es moros perquè los havia' vist de molt prop anant per la mar, aiximateix el convidà a dinar per no perdre sa costum.

Es cap de molt de temps, un dia, una barcada de moros varen prendre sa barca des patró, el feren captiu, i el s'en dugueren a vendre a sa plaça d'Alger.

Passà un moro de mitja edat, el va veure, el comprà i el s'en dugué a ca-seua.

Quan varen osser a ca-seua, es moro li va donar un bon dinar i quan já havien acabat de dinar li digué:

- Vos sou mallorquí, no és veritat?

- Si senyor, li respongué es patró.

- Jo hi he estat a Mallorca,

i do quina vila sou? què no sou d'Andratx?

- Si senyor, tornà a dir es patró un poc admirat.

- Jo també hi he estat a Andratx, que no vos recordau de mi?

- No tenc record d'haver-lo vist mai, va dir es patró

- I no vos recordau des moro que convidàreu a dinar es dia de Nadal que seia davall sa porxada de sa Plaça d'Andratx?

- Si, si ara m'en record.

- Idò, jo som aquell moro i ara per pagar-vós es favor que me féreu vos he convidat també a dinar y vos donaré sa llibertat perquè vos ne pogueu tornar a ca-vostre.

Es patró molt agrait s'en tornà a Mallorca.

Però, es cap de quatre o cinc anys es moros el tornaren agufar, el tornaren vendre, el tornà comprar es mateix moro, el tornà convidar a dinar i li donà sa llibertat.

Es cap de quatre o cinc anys altra vegada li succeí el mateix, i es moro quan varen haver acabat de dinar li digué:

-Tres vegades vos he convidat a dinar i vos he donat se llibertat, però ara ja som vell y me puc morir d'un dia a s'altre. I si me mor no vos podré tornar convidar a dinar ni donar-vos sa llibertat. Per lo mateix vos aconsell que no vos torneu embarcar i així no vos agafaran per quarta vegada. Anau-vos-ne i seguíu en sa bona costum de donar dinar a n'aquells que es dia de Nadal es troben enfora de ca-seua.

UN TRESOR DE LA NOSTRA LLENGUA

Aquesta vegada, com él lògic vos oferim els refranys que es deien i es diuen en torna a les Festes de Nadal i Cap d'Any:

A Nadal neules i a Pasqua panades

Així com l'hem vist començar que el vegem acabar

Això durarà de Nadal a Sant Esteva

Bon dia i Bon any que Déu mos do; per jo una botifarra i per
tu un botifarró

Bona anyada si per Nadal és lluna plena

Del gall de Nadal per més que s'en menge mai fa mal

De Santa Catalina a Nadal un mes cabal

Per a Nadal, capons, neules i torrons

Per a Nadal l'indiòt i per a Pasqua el xot

Què cosa és dolor? tenir indiots a Sa Porta i no teni comprador

Qui treballa el dia de Cap d'Any, treballarà tot l'any

Qui l'any vell acabarà, l'any nou veurà

Si Nadal cau en dijous, penjau ses arades i mollau els bous

Si per Nadal fa festiu, a Pasqua prop de l'estiu

Per a Nadal, una passa de gall

Per a Nadal cada ovella al seu corral

Nadal amb capell, Pasqua amb capot

Desembre, moltes coses es fan, però ja som a fi d'any

De Nadal a Sant Joan va mig any

Desembre finat, any acabat

Per a Nadal maduren les nesples

Per a Nadal al carrer, la Pasqua al recer

ROSSELLÓ

És un topònim català, el nom de la Comarca Catalana ultrapiranaica (Catalunya Nord), l'antic Ruscinone. Avui portany a l'Estat francès.

Rosselló és el nom d'una família il·lustre, distinguida ja en el primers segles pels seus serveis i fidelitat als reis de Mallorca.

Al segle XIV es coneixen a Mallorca quatre cases nobles "Rosselló": a Manacor, a Porreres, a Petra i a Andratx, que conservaren els seus privilegis fins al temps de Felip V.

No obstant l'existència d'aquesta família a Andratx i de que Rosselló figurí en la llista dels llinatges dels primers pobladors cristians d'Andratx, no apareix cap batle ni cap mostasaf amb aquest nom.

Membres de les famílies Rosselló han destacat en la història de Mallorca en el camp de les lletres, de la política i de les armes.

R. Rosselló, en 1212, acompanyava D. Pere II a la batalla d'Ubeda i a la de Las Navas de Tolosa. I acompanyà al Rei Jaume a la Conquesta de Mallorca.

Bonmacip Rosselló també vingué a la Conquesta i el trobam l'any 1230 establert a l'Illa.

Bernat Rosselló, home de gran influència a la Cort de Jaume I,

lò alquerics a Santa Eugènia al segle XIII.

Blanca Rosselló i Tornamira es casà amb el noble Bernat Folch de Cardona al 1302.

Ferrari Rosselló i Tornamira fou conseller de Jaume III. Saura Rosselló es casà amb l'Infant D. Sanç, net de Jaume III.

Antoni Rosselló, capità de l'Exercit reial, morí al 1753 essent Mariscal de Camp.

Ja al nostre temps trobam un tal Alexandre Rosselló (1853-1923), polític, que fundà la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Balears i fou governador civil de Madrid.

Podem destacar els escriptors Joan Rosselló Crespí (1854-1935), Coloma Rosselló Miralles (1871-1955), Jeroni Rosselló Ribera (1827-1902) Guillem Rosselló Bordoy (1932- i l'escultor Llorenç Rosselló Rosselló.

El seu escut d'armes està format per tres ballestes d'or damunt camp vermell a la part superior. I a la part inferior, un cap de moro damunt camp d'or.

PRESENTACION.

Desde su nacimiento, el Club de Vela, creemos que de alguna forma, ha sido un elemento fundamental para el desarrollo de nuestro Puerto de Andraitx, ha creado puestos de trabajo, directa o indirectamente, y ha posibilitado un turismo de alto nivel que ha hecho que el Puerto de Andraitx reúna unas características propias y difíciles de igualar.

No hay duda que se han cometido errores, no solo en nuestra Zona, sino incluso en nuestro Club, pero la dificultad de cualquiera obra humana no se fundamenta en su análisis sino en su realización, por ello pensamos, que en líneas generales, salvo excepciones, el balance ha sido positivo.

Por otra parte estamos convencidos que ahora es el momento adecuado para consolidar la obra realizada como consecuencia de la crisis económica que sufre Europa y así lo ha entendido el Ayuntamiento de Andraitx con la aprobación de sus proyectos, instalando servicios y cooperando en el embellecimiento de nuestro Caserío, que de alguna forma, desde el punto de vista turístico, es un elemento fundamental y característico del Término Municipal de Andraitx.

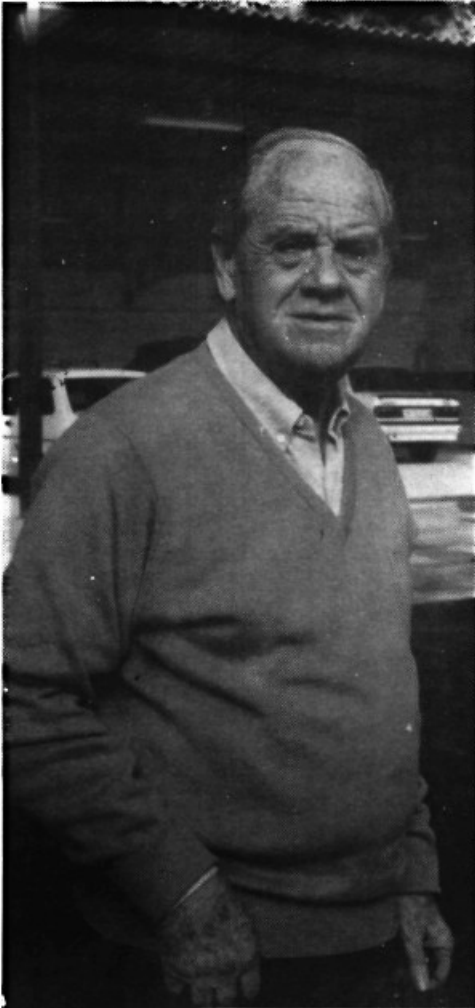
Y siguiendo con mi exposición debemos reconocer y afirmar que el Club de Vela, que me honro en presidir, al margen de criterios personales, de socios o vecinos, está absolutamente integrado con el desarrollo del Puerto y sus caminos siempre serán paralelos y complementarios.

Las mejoras que están proyectadas para el Puerto de Andraitx no hay duda que afectarán positivamente a nuestro Club, pero también las mejoras que se realicen en el Club, con el control y prudencia necesaria, como pudieran ser, preparación de líneas telefónicas, instalaciones que faciliten la evacuación a tierra de las aguas fecales, remodelación de pantalanes, e iluminación, escta. serían positivas.

El Club, con el esfuerzo de los socios siempre ha pretendido y seguirá pretendiendo ser un elemento positivo e integrador, no solo de nuestro Puerto sino de todo el Término Municipal, y colaborador de todas las actividades deportivas y culturales que en el mismo se desarrollan, nuestras aportaciones a Entidades Culturales y Deportivas así lo avalan.

F/ Presidente

Mateo Toussaint

ESPELEOLOGIA A ANDRATX II

Volem donar a conèixer com duim a terme la pràctica de l'espeleologia, deixant de banda els procediments de progressió dins la cova o l'avenc, ja que és una part més de tècnica i d'explicació de funcionament de materials, la qual cosa faria un poc avorrida aquesta lectura.

Començarem dient que tenim que recollir una informació tan exacta com ens sigui possible de la localització de les cavitats mitjançant una xerrada amb persones que tinguin coneixement de l'existència d'aquestes. Principalment sempre ens hem encaminat cap a gent que per la seva feina (llenyataires, pastors, fora vilers, etc.) o pels seus passatemps (caçadors, excursionistes, esclatansquers, etc.) han tingut o tenen un contacte més directe i profund amb la muntanya, si bé hem de dir que també ens hem duit alguna agradable sorpresa per part de persones que mai ens haguéssim pensat que poguéssin tenir coneixement de l'existència de qualque cavitat.

Sempre ordenarem aquesta informació dins una mateixa cavitat i els aplogarem per zones. Fem la nova cercada començant per les més cortes, o sigui per aquelles de les quals tenim més dades i que puguin ser més fàcilment localitzades. Deixant les més dubtoses per quan no n'hi hagi de les primeres o per anar aclarint la incertosa de la informació recopilada.

Hem de dir que hem tengut coves molt fàcils de trobar, per exemple "Sa Cova Fosca o Negra", situada en el Paratge del Cingle des Barrinar i de la qual es pot veure parcialment la seva boca des de la carretera d'Estellencs i gairebé tota des de la mateixa Torre Nova.

I prop d'aquesta hi ha Sá Cova Gerda, molt difícil de visualitzar a causa de la dificultat que presenta la localització de l'entrada. Un altre exemple que no és necessari comentar és Sa Cova de Garrafa, on si hom no hi posa un poc d'atenció hi pot entrar sense intenció de fer-ho, per la seva proximitat en el tirany que recorre el massís de Garrafa.

També volem ressenyar que a vegades hem hagut d'aplaçar la recerca de qualque cavitat degut al desànim de fer nombrosos sortides sense cap resultat positiu.

Aquí volem fer un petit incís per tal d'indicar les principals zones on es troben les cavitats del nostre terme municipal. Assenyalarem com de primera qualitat i quantitat el vessant nord de les estribacions del Puig de S'Esclop i els accessos de la part suroest de Sa Coma des Sellers. Precisament aquí trobam s'Avenc des Vi, que és fins ara la màxima fondària trobada al

nostre terme, amb una profunditat de 101 metres. Es troba a prop des Pas Gran-

Aquest crull-avenc es troba envoltat d'altres més petits, la qual cosa no ens fa perdre l'esperança de trobar en aquest lloc qualcún de més fondària. Precisament va ser a les cavitats d'aquesta zona on vàrem fer les diapositives per muntar l'audio-visual presentat onguany a Andratx.

I si pujam un poc per la Serra Nord, ja dins el terme veínat d'Estellencs, però encara molt a prop del nostre municipi, en el paratge des Penyal des Moro i Es Pinatell, hi trobam una zona de cavitats que ens recorden molt les de la zona de S'Esclop.

Prenent en sentit contrari, és a dir, cap a Sant Elm, trobam un altre redol de cavitats interessant en els llocs que abarca So Na Vidala, Es Campàs, Ses Basses, Es Penyal de La Trapa i Es Puig d'on Farineta.

Després hi ha dos punts molt concrets on en poc espai hi podem trobar diverses cavitats, alguna de les quals de molta qualitat. Són El Puig dels Avencs i la zona dels Molins de S'Arracó.

També volem ressenyar el Massís de Garrafa i ja per acabar dir que per motius històrics descrits a l'anterior treball, tenim Son Juvera i Es Puig de Sa Grua.

Un cop localitzada la cova,

hem de dur a terme la seva exploració, mitjançant un reconeixement a fons de la mateixa. Al terme d'aquesta feina comença la de topografiar la cavitat.

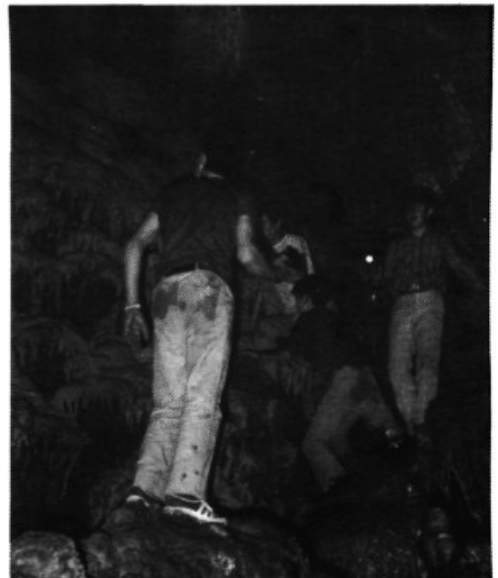
És una tasca metòdica i rutinària fer una descripció gràfica tan aproximada com sigui possible a la realitat de com és una cova concreta. Empram cinta mètrica, brúixola, clinòmetre, etc. Tots són aparells per poder dibuixar damunt el paper la forma física de la cova. Igualment volem dir que per fer qualque topografia hem anat més de cinc vegades a la cavitat per realitzar-la, degut a la dificultat per poder definir-la. Esperam poder incluír en properes publicacions d'aquesta revista una topografia i així poder explicar millor la seva realització.

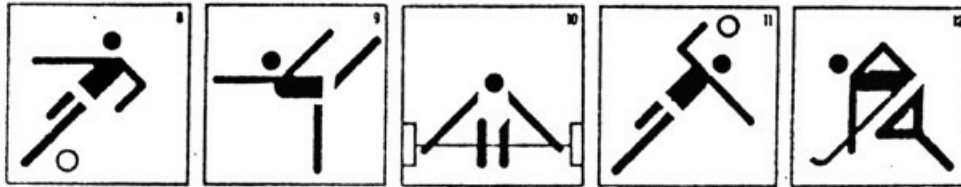
També durant l'exploració és el moment de realitzar les sessions de diapositives, fotos, etc. que per motius evidents de dificultat, per fosca, humitat, falta de lloc per no poder allunyar-nos suficientment d'allò que volem retratar o per haver de realitzar-les en condicions especials com, per exemple, pòmjats d'una corda, resulta imprescindible comptar amb aparells de qualitat així com amb una bona tècnica per poder contrarestar aquestes condicions tan especials.

Un cop retornats de l'exploració ja només ens queda realitzar la feina de gabinet, o sigui, passar les mesures i dibuixos realitzats a net per així tenir la topografia acabada. Fer una fitxa on indicarem el nom o noms pels quals es coneix la cova, indicar la seva localització, una petita descripció indicant les particularitats tant físiques com humanes o històriques que en coneixem. Donant constància d'això a la Federació.

I començar a preparar noves sortides.

G.E.D.A. (Grup d'Espeleologia d'Andratx)

"LA COMPETICION DEPORTIVA EN LA EDAD ESCOLAR"

En el presente artículo se quiere hacer notar el aprovechamiento positivo que en la Escuela puede y debe tener el elemento competitivo, que sin duda tiene una relevancia y una trascendencia enorme en la sociedad actual, pero con frecuencia mal entendido. Existe una concepción pedagógica de la competición, que conviene en todo momento definir y aclarar en una dimensión totalmente contrapuesta a los desviacionismos y usos equívocos donde se produce una selección y marginación como consecuencia despiadada entre los individuos en diferentes ambientes sociales y profesionales de la vida.

Diferentes autores han tratado el tema de la competición en el trabajo de clase de Educación Física, formándose posturas encontradas a favor y en contra de su uso educativo. Las opiniones que hablan de su efecto negativo, vienen a desproveer al deporte de su esencia misma. Por supuesto, no es nuestro parecer.

El profesor Sánchez Bañuelos afirma que "el aspecto lúdico-competitivo es un elemento incardinado desde siempre en el proceso natural de interacción social del niño y, por tanto, no puede ser ni ignorado ni rechazado dentro de un correcto planteamiento didáctico". A diferencia del trabajo del aula, donde generalmente sólo se emplea la capacidad cognoscitiva, la Educación Física es de tipo más integral con una implicación

global del alumno de tipo físico, cognoscitivo y social, promoviendo valores que en general coinciden con los de la vida del niño. Se puede decir que, el elemento lúdico-competitivo, es un factor con una potencialidad educativa enorme en esos tres ámbitos simultáneos de trabajo.

De todos es sabido, los beneficios físicos y de tipo socio-afectivo que conlleva la actividad física y la práctica deportiva. Pero generalmente se subestima el valor cognoscitivo que, en la práctica del deporte de asociación, desarrolla un amplísimo trabajo mental en la situación real de juego y en la formación de una estructura cognoscitiva de las conductas motrices aprendidas. El jugador tiene que adaptar continuamente su conducta motriz en relación a una gran serie de factores externos de los que obtiene información. Pongamos un ejemplo: a un centrocampista de fútbol que está avanzando hacia la portería contraria se le presentan una gran cantidad de alternativas que escoger (mecanismo de decisión): dirección en la penetración, conducción, paradas, pase, fintas, regate, lanzamiento, etc. cuándo, cómo... encontrándose una amplia gama de respuestas en la ejecución motriz (mecanismo de ejecución). Pero antes de esta situación, el

jugador habrá recibido una información básica para su análisis (mecanismo perceptivo):

a) Dominio y amplitud del campo visual: el jugador debe observar en todo momento lo que ocurre en su campo visual próximo y lejano, así como procurar que éste sea lo más amplio posible.

b) Percepción espacial: conocimiento de las distancias del jugador a los elementos del juego, conocimiento de las distancias entre estos elementos, posiciones y situaciones de compañeros y contrarios.

c) Percepción del movimiento: el jugador toma conciencia de hacia dónde se mueven los diferentes elementos del juego (compañeros, adversarios, balón) y a qué velocidad lo hacen.

d) Percepción de la motricidad propia: el jugador debe tener conciencia de su propia situación (estado de equilibrio, posición de los distintos segmentos, etc.)

Tras el ya explicado trabajo perceptivo y de toma de decisiones, debe pasar el menor tiempo posible desde la decisión de actuar de una forma determinada a la actuación en sí. Si no ocurre así, la situación se ha podido modificar y, por tanto, deja de ser correcta la ejecución.

A nadie se le oculta lo complejo de la toma de decisión del jugador en dicha circunstancia y la capacidad de resolución mental que debe activar.

El binomio cooperación-competición se encuentra en la base de la vida misma y de la supervivencia del hombre como individuo y como especie. Por tanto, debe ser incluido en todo planteamiento didáctico de la Educación Física. Sin embargo, deberá estar de acuerdo con una progresión que tenga en cuenta consideraciones de edad y madurez intelectual para su aplicación. La competición deportiva aconseja su implantación a partir de los 9-10 años, actuándose a edades más tempranas con un diseño de juegos y actividades lúdico-motrices que respondan a la promesa de "ser capaz de cooperar", como camino previo y adaptación al desarrollo físico-intelectual del niño. El elemento competición se introducirá progresivamente de acuerdo a las siguientes fases:

- a) El medio como reto.
- b) Mejorar a otros en la superación del medio.
- c) Superación directa del adversario.

Se debe evitar, en la competición deportiva escolar y extraescolar, las desmesuras y vicios que afectan al deporte espectáculo y a la alta competición, aprendiendo a respetar al contrario y a conocerse y a aceptarse mejor tomando conciencia de sus limitaciones.

Las reglas de juego deberán adaptarse al potencial de las edades en juego y nunca trasvasar, tal cual, el reglamento adulto a la Escuela. Las normas deben reforzar en los niños comportamientos de convivencia y respeto mutuo, y en los deportes de asociación, los valores de cooperación y trabajo de equipo.

Otro aspecto importante que cuidar sería el de la erradicación de los prejuicios en contra de la coeducación en la práctica deportiva, promoviendo normas que limen las diferencias que a priori existen entre chicos y chicas debido al trasfondo cultural y a la transmisión de clichés sexistas.

La práctica deportiva polivalente en la Escuela permite a todos escoger en el futuro alguna especialidad o actividad deportiva adaptada a la propia personalidad, independientemente de la disponibilidad física, el interés de los padres o el bombardeo de los medios de comunicación.

En los ambientes extraescolares, con frecuencia, se produce un proceso de mimetización de la competición profesional. Dice Loisel: "Una excesiva especialización puede restarle al deporte y a los planteamientos competitivos su valor educativo". Por ejemplo, la posición perpetua de portero para un niño de 9 años sería una determinación impropia. Lo normal sería que este puesto fuera rotativo entre todos los jugadores del equipo.

El trabajo deportivo en las primeras edades debe orientarse hacia contenidos propios de la Educación Física de base (conocimiento del esquema corporal, desarrollo de la lateralidad, educación de la actitud y tono posturales, coordinaciones generales y segmentarias, percepciones y estructuraciones espacio-temporales...), además de los aspectos deportivos propios adaptados a esas edades.

No es, a la postre, tan importante la precisión y el rendimiento en su técnica de ejecución, como el que la actividad en conjunto resulte motivante y divertida, y que a través de ella el niño adquiera hábitos y actividades saludables.

En definitiva, hay que hacer valer en la Escuela y fuera de ella, la importancia de determinados planteamientos didácticos en la Educación Física, que ayuden inigualablemente a la formación integral del alumno como persona.

MIGUEL ANGEL SANCHEZ

Profesor d'Educació Física
de l'Escola ES VINYET

NOTICIAS DEL CLUB BALONCESTO ANDRAITX

Resultados mes de Octubre y Noviembre

3ª División:	Andraitx	76	Cide	69
	Lluchmayor	87	Andraitx	82
	Andraitx	82	Gesa Alcudia	69
	Campanet	60	Andraitx	91
	Andraitx	88	Jogging	76
	Son Rapiña	64	Andraitx	67
	Andraitx	72	I. Bahía	82
	Hispania	71	Andraitx	70

Juveniles Masculinos:

La Salle	46	Andraitx	68
Andraitx	60	Gesa Alcudia	66
Patronato	69	Andraitx	74
Andraitx	98	Prohaci	88
La Gloria	93	Andraitx	50
Perlas	41	Andraitx	56
Andraitx	82	Ramón Llull	49
Andraitx	97	La Salle	38
Gesa Alcudia	53	Andraitx	57

Juveniles Femeninos:

Orisba	35	Andraitx	48
Andraitx	35	BasketInca	46
Porto Colom	41	Andraitx	51
Andraitx	53	Perlas	56
Andraitx	48	Juvent	57
Pollensa	52	Andraitx	35
Andraitx	33	Brisas	42
Andraitx	57	Orisba	37
BasketInca	41	Andraitx	25
Andraitx	40	Porto Colom	22
Perlas	76	Andraitx	15

Cadetes:

Andraitx	36	C. Calvià	71
S. José A	134	Andraitx	21
Andraitx	34	J. Mariana	90
Cide A	107	Andraitx	11
Español A	47	Andraitx	35

Infantiles:

Inmaculada	80	Andraitx	22

Minibasket:

Inmaculada	43	Andraitx	49

C.B. Andraitx 3ª División (Temporada 1991-92)

El equipo de 3ª se encuentra en la 3ª posición al término de la primera vuelta de la 1ª fase. Esperemos que al final de la 1ª fase mantenga o mejore dicha posición, señal que se clasifica para la 2ª fase o fase final de Mallorca.

Muy buena campaña de los juveniles masculinos, empatados con el Prohaci en la 2ª posición, y destacados, junto al La Gloria, del resto de equipos. Esperemos que en la liga refrenden estos excelentes resultados.

Las chicas comenzaron bien pero han ido apagándose. De momento son 5ª con posibilidades de ascender posiciones.

Los cadetes reciben un partido sí y otro también soberanas palizas, pero no se desaniman y entrenan con gran ilusión. Hay que pensar que están en fase de aprendizaje.

Próximos partidos en Andraitx:

3ª división:	22.12.91	Andraitx-Campanet
Juveniles masculinos:		
Miércoles	11.12.91	Andraitx-Patronato
	14.12.91	Andraitx-La Gloria
	21.12.91	Andraitx-Perlas
Juveniles femeninos:		
	14.12.91	Andraitx-Pollensa
Infantiles:		
Miércoles	11.12.91	Andraitx-San Cayetano a las 18'30
	18.12.91	Andraitx-Scal Sport Magaluf "
Minibasket:		
Jueves	19.12.91	Andraitx-Gabriel Alzamora a 18'30
Benjamines:		
Martes	17.12.91	Andraitx-Rafal Vell a las.18'30

C.B.A.

Que ésta será recordada, como una de las más fatales temporadas en lo que a su comienzo se refiere, no importa se asevere, se han batido todos los récords más negativos del club: cuatro partidos seguidos perdidos en casa, cuatro partidos, los mismos sin meter un gol en Sa Plana, ocupar plaza de descenso desde hace más de un mes, la incapacidad realizadora puesta de manifiesto por nuestros delanteros, la cifra más baja de los últimos años en cuanto a goles conseguidos, en fin, que si seguimos desmenuzando nos podrían salir otros muchos más.

Analizar los motivos de este desbarajuste son simples: una mala planificación, una mala puesta a punto, una total desunión en el seno de la plantilla y un no saber estar en su puesto por parte de los directivos. De todo eso hacemos un cóctel, lo mezclamos y nos dará el resultado igual a la marcha actual del equipo andritxol.

Claro que se han intentado remedios y quizás estos ahora empiezan a dar frutos, pero no se ha hecho con la contundencia que el momento requería y si bien ahora parece que la nave se ha endorozado, no hay que confiarse ya que el poligro sigue estando ahí, y son todavía tres los negativos que hay en el zurrón andritxol. Que estos se van a restar no lo dudo, pero no lo veo claro, ya que de todos es sabido que una crisis de comienzos ya no consigue el fin deseado y a pesar de que ahora parecen que empieza a verse una luz en el horizonte, no hay que relajarse y pensar que todavía queda mucha competición para volver a las andadas. Ahora se llevan tres partidos sin perder y también el juego que se realiza es más contundente y lo principal, es más del agrado de los aficionados, se crean ocasiones de gol, la defensa es más contundente y hay más alegría entre los componentes de la plantilla.

Ahora quedan unos partidos de aquí a la Navidad que deberán

marcar la pauta a seguir. En casa, Constancia y Ses Salines, y fuera, Alcudia y Rto. La Victoria. Con conseguirse seis de los ocho puntos en disputa, creo que si entonces se podrá suspirar y al menos pasar unas fiestas tranquilas y sin sobresaltos.

El equipo de III Regional sigue imbatido por el momento. Le falta unos minutos a jugar en Esporlas, en donde saldrá con desventaja de 1-0 y quizás ahí se habrá perdido la imbatibilidad, si bien ello no debe ser óptico para que se continúe por la senda emprendida. Aquí no se buscan ascensos, sino la formación de jugadores para el futuro, algunos se van despuntando y quizás cuando la posición del primer equipo sea más desasosogada alguna incorporación a este se podría intentar, pero la mano de Juan Forteza se ha notado en un equipo que se me antojaba más discolorado, aunque su marcha tan sincronizada hay que cargarla a los resultados conseguidos, ya que estos dan moral y ganas de jugar.

De aquí al final de la primera vuelta deberán visitarnos el Playá Aronal y el Rto. San Forteza, que son de los primates en la clasificación, y ahí se deberá dar el pecho, saliendo a buscar en todo momento la victoria, ya que al parecer no se ha asimilado bien la nueva reglamentación de que el empate sin goles no puntúa. De ahí ya que el equipo andritxol lleva dos puntos menos merced a dos empates sin goles, con esta reglamentación y mientras no sea un equipo que pueda hacerte sombra es mejor el perder que un empate a coro, y a los hechos me remito.

Quienes tampoco salen a flote son los juveniles. A punto de terminar la competición, el equipo está en la cola del furgón, o sea, en posición de descenso. Ciertamente que también ahí una luz se ve, pero ésta es mucho más tenue. Se hace fútbol bonito pero no resolutivo, se fallan cantidad enorme de goles y esto, a la larga se hace notar. Algunos partidos ya

hay que darlos por perdidos de antemano, ya que hay algunos equipos que nois superan enormemente, pero en cambio otros que son los que pueden hacerte sombra los contrarios, es ahí donde hay que dar el callo, ya que de no ser así, al final puede que tengamos que sentirlo todos, ya que un descenso es fácil, pero un ascenso es muy difícil. No quiero ser agorero pero a los hechos me remito.

Los cadetes tampoco están dando grandes alegrías. Sin ir mal como los juveniles, tampoco llevan a cabo la campaña que se esperaba. Aquí hay un equipo apañado, pero las cosas no están saliendo bien. Algunos jugadores no se toman en serio su papel, de ahí que se pierdan partidos que sobre el papel y por lo realizado en el campo no se debiera, pero los partidos duran noventa minutos y la entrega debe ser total durante la duración de este tiempo, ya que de no ser así, en sólo minutos se pierde lo ganado hasta entonces.

El equipo infantil es más regular, si tenemos en cuenta su potencial muy desmembrado con los equipos que vienen y tiene enfrente, pero la entrega es más y se aprovechan las pocas oportunidades que se lleva en ventaja.

Falta altura al equipo y como todos sabemos en esta categoría se mira más la altura del oponente que su calidad futbolística. Esperemos para el futuro mejores resultados, sin que los que hasta ahora se han conseguido podamos catalogarlos de malos.

En los equipos benjaminos es donde se consiguen las alegrías más sonadas y donde los goles llegan con más densidad, tanto en el campeonato del C.I.M., como en el de fútbol 7. Se cuentan con positivos en la clasificación y si bien esto es lo que más aprecia tanto el jugador como sus acompañantes, más que nada hay que pensar en hacer jugadores para el mañana, ya que esta es la meta de todo el fútbol base.

Ante las fechas venientes de la Navidad y Año Nuevo, deseo a toda la familia futbolística andraitxola mucha felicidades y, como no?, venturoso y próspero en goles 1.992. JOFRE

PANADERIA - PASTERIA
CAFETERIA - HELADERIA

AVDA. MATEO BOSCHI, 10

TEL. 07 10 04

AUTOMOSA

CONCESIONARIO OFICIAL

TALLERES

Escalfe 8, Aragn, 6
Tel. 07 10 70

VENTAS

Aragn, 2
Tel. 07 30 00

07150 ANDRAITX

RECORDS D' AHIR

Això fou l'any 1956, al Port. Any de neu, molt vàlid per a il.lustrar el temps d'hivern que ara tenim.

L'equip del "Morralla", fundat l'any 1943, que sonà molt, especialment l'any que guanyà el torneig organitzat a Andratx. Devia esser devers el 1946.

